

FRÁSÖGN

*af fundum framkvæmdastjórnar þingmannanefndar EFTA í Seoul
23.–26. mars 2019.*

Markmið heimsóknar þingmannanefndar EFTA til Seoul var að eiga viðræður við þingmenn, ráðherra, stofnanir og hagsmunaaðila í Suður-Kóreu um fríverslunarmál og aukið efnahagslegt samstarf við EFTA, einkum uppfærslu á fríverslunarsamningi EFTA og Suður-Kóreu frá 2005. Af hálfu Íslandsdeildar þingmannanefndar EFTA áttu sæti í sendinefndinni Smári McCarthy og Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir auk Stígs Stefánssonar ritara. Smári gegnir formennsku í þingmannanefnd EFTA á árinu 2019 og fór því fyrir sendinefndinni á öllum fundum í Seoul.

Fríverslunarsamningum hefur fjölgað ört á undanförunum árum og hafa samtök ríkja og einstök lönd í auknum mæli beint sjónum sínum að gerð tvíhliða eða marghliða fríverslunarsamninga. EFTA hefur verið í fararbroddi á þessu sviði og eru gildir fríverslunarsamningar EFTA nú 29 talsins og taka til 40 ríkja. Þingmannanefnd EFTA hefur stutt dyggilega við gerð fríverslunarsamninga samtakanna og hefur beitt sendinefndum og þingmannaheimsóknum til þess að kynna og afla stuðnings við gerð fríverslunarsamninga við EFTA.

EFTA-ríkin og Suður-Kórea gerðu með sér fríverslunarsamning árið 2005 sem gagnast hefur sammingsaðilum vel og aukið viðskipti verulega. Verðmæti vöruútflutnings Íslands til Suður-Kóreu árið 2018 nam rúmum tveimur milljörðum króna. Einkum var um að ræða sjávarafurðir, karfa, loðnu og lýsi, og vélbúnað til notkunar í matvælaíðnaði. Innflutningur á vörum frá Suður-Kóreu árið 2018 nam rúmum átta milljörðum króna og voru það einkum bifreiðar og fjarskiptabúnaður.

Þrátt fyrir aukin viðskipti í kjölfar fríverslunarsammingsins telur EFTA svigrúm til bóta og hefur um skeið þrýst á stjórnvöld í Suður-Kóreu um að ganga til viðræðna um uppfærslu sammingsins. Sérstaklega hefur verið vísað til þess að fríverslunarsamningar Suður-Kóreu við ESB og Bandaríkin, sem gerðir voru árið 2010, eru víðtækari en samningurinn við EFTA. Eitt af markmiðum EFTA með því að byggja upp net fríverslunarsamninga er að tryggja samkeppnishæfni fyrirtækja innan EFTA-ríkjanna gagnvart fyrirtækjum innan ESB á viðkomandi markaði.

Heimsókn þingmannanefndar EFTA var liður í að halda uppi þrýstingi á og afla stuðnings stjórnvalda í Suður-Kóreu við fyrrnefnda uppfærslu á fríverslunarsamningi EFTA og Suður-Kóreu. Í Seoul átti nefndin fundi í kóreska þinginu með Lee Juyoung, varaforseta þingsins, og viðskipta-, iðnaðar- og orkunefnd undir forystu Hong Ipyo. Þá átti nefndin fundi með Yeo Han-Koo, aðstoðarráðherra í viðskiptaráðuneyti, og Kim Hee-Song, sviðsstjóra efnahagssamvinnu í utanríkisráðuneyti. Enn fremur fundaði nefndin með fulltrúum samtaka atvinnulífsins í Suður-Kóreu og með sendiráði ESB um reynsluna af fríverslunarsamningi ESB og Suður-Kóreu. Þá fór fram fundur með ýmsum sérfræðingum um viðskiptastefnu landsins. Loks átti nefndin fund með Sung Choi, borgarstjóra Ulsan, jafnhliða því sem bílaverksmiðja og skipasmíðastöð Hyundai þar í borg voru heimsóttar.

Smári McCarthy flutti framsögu á öllum fundum. Á fundum í þinginu og með ráðuneytum lagði hann áherslu á að reynslan af fríverslunarsamningi EFTA og Suður-Kóreu frá 2005 væri góð og að viðskipti hefðu þrefaldast frá gerð sammingsins. EFTA og Suður-Kórea ættu það sameiginlegt að vera mjög háð opnum alþjóðaviðskiptum og hefðu ríka hagsmuni af því að efla regluverk þeirra og byggja upp net fríverslunarsamninga. Hins vegar hefði Kórea gert fríverslunarsamninga við ESB og Bandaríkin árið 2010 sem væru víðtækari en samningurinn við EFTA. Því stæðu útflytjendur í EFTA-ríkjunum höllum fæti gagnvart

samkeppnisaðilum frá ESB og Bandaríkjunum á Kóreumarkaði. EFTA vildi uppfæra fríverslunarsamninginn þannig að hann tryggði m.a. frekari markaðsaðgang fyrir landbúnaðarvörur og sjávarafurðir, endurskoðaðar upprunareglur, afnám tæknilegra viðskiptahindrana og aukið frelsi til þjónustuviðskipta. Þá væri rétt að bæta inn í samninginn ákvæðum um viðskipti og sjálfbæra þróun. Það væri ekki síður hagsmunamál fyrir Suður-Kóreu að uppfæra samninginn en frá því hann var gerður hefðu yfir 9 milljónir farsíma og 200.000 bílar verið fluttir inn til EFTA-ríkjanna frá Suður-Kóreu. Þá væru EFTA-ríkin mikilvægir viðskiptavinir skipasmíðaiðnaðar landsins og Norðmenn hefðu pantað olíuborpalla þaðan. Loks lagði Smári áherslu á að þrátt fyrir að EFTA-ríkin væru ekki á meðal mikilvægustu viðskiptaaðila Suður-Kóreu þá ættu ríkin mikla sameiginlega hagsmuni af opnum alþjóðaviðskiptum þannig að auk viðskiptalegs ávinnings þá hefði uppfærsla fríverslunarsamningsins líka mikilvægt táknrænt gildi á tímum sem einkenndust af aukinni verndarstefnu og einangrunarhyggju í viðaskiptamálum.

Auk þeirra meginskilaboða EFTA sem fram komu hér að framan gafst fulltrúum einstakra landsdeilda tækifæri til að ræða tvíhliða tengsl á fundum með þinginu og ráðuneytum. Bjarkey Olsen Gunnarsdóttir tók upp málefni norðurslóða en Suður-Kórea hefur áheyrnaraðild að Norðurskautsráðnu og hefur lagt mikið af mörkum til vísinda- og rannsóknarstarfs á svæðinu. Minnti Bjarkey á formennsku Íslands í Norðurskautsráðinu 2019-2021 og sagði að þar yrði m.a. lögð áhersla á gott samstarf við áheyrnarríkin.

Viðmælendur sendinefndar EFTA í þinginu og ráðuneytum voru jákvæðir gagnvart viðskiptum við EFTA og sögðu tölfræði sýna fram á 10% árlega meðaltalsaukningu á viðskiptum EFTA og Suður-Kóreu frá því fríverslunarsamningurinn frá 2005 tók gildi. Sumir viðmælendur nefndu þó að á brattann væri að sækja varðandi uppfærslu samningsins og voru rök nefnd eins og erfitt andrúmsloft í þinginu þegar kæmi að slíkum samningum, lítið svigrúm til að semja um aukinn markaðsaðgang fyrir landbúnaðarvörur og sjávarafurðir í Kóreu, smæð markaða EFTA og að pólitískt væri meiri áhersla lögð á gerð nýrra fríverslunarsamninga en að uppfæra eða breyta gildandi samningum. Auk þess væri starfslið viðskiptaráðuneytisins, sem fer með fríverslunarmál, önnur kafið og undir mikil álagi vegna Brexit, viðskiptasambandsins við Bandaríkin og samningaviðræðna vegna nýrra fríverslunarsamninga. Því væri lítið svigrúm fyrir hendi til að vinna að uppfærslu gildandi samninga en beiðnir um slíkt hefðu borist frá fleiri samstarfslöndum en EFTA-ríkjunum. Vinna við uppfærslu samningsins yrði því að bíða um sinn. Þessu svöruðu EFTA-þingmenn með því að minna á að einungis þurfti fjórar samningalotur til þegar fríverslunarsamningur EFTA og Suður-Kóreu var gerður á sínum tíma og lýstu hjartsýni á að semja mætti hratt um uppfærslu hans þannig að það skapaði ekki aukaálag á viðskiptaráðuneytið.